

Bons samaritans

A França hi va haver col·laboracionistes i delators, però també moltes persones bones que van ajudar els jueus a fugir i amagar-se. De fet, van sobreviure al voltant del 75% dels jueus francesos, un nombre significativament superior al dels altres països europeus sota l'ocupació nazi. Hi havia organitzacions clandestines que aconseguien documentació falsa i llocs on amagar sobretot els nens de pares expulsats, a través de famílies, amagatalls en zones rurals o convents. Molts intentaven creuar les muntanyes cap a Suïssa o cap a Espanya per després agafar un vaixell que els portés fora d'Europa. Pels Pirineus es van escapar dels nazis entre 5.000 i 6.000 jueus travessant les comarques catalanes de la Vall d'Aran, l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, l'Alt Urgell i la Cerdanya, com mostren els recorreguts del projecte "Perseguits i salvats", de la Diputació de Lleida. A França alguns líders de l'Església van repudiar públicament les deportacions i va haver-hi nombrosos cristians laics, religiosos, religioses i sacerdots que van ajudar i amagar jueus, com ens mostra el Jo en el seu relat. El mossèn de Dax els salva al tren en afirmar que els nens anaven amb ell. "Tots els nens del món són els meus nens. Aquest és un dels motius pels quals soc sacerdot, per estar amb ells", explica als germans. I el rector de La Buffa, el Victor Rua, no escatima esforços per tal d'alliberar-los, aconseguint les partides de baptisme i una carta de l'arquebisbe, Mons. Rémond. S'hi manifesta la providència divina, que té cura de tots els petits, però que necessita cors valents que siguin capaços d'aixecar la veu davant les injustícies. Precisament el bisbe Rémond ha estat declarat *Just entre les Nacions* per haver ajudat a salvar 527 nens jueus de la deportació en col·laboració amb la Xarxa Marcel, a la qual va deixar un despatx del palau episcopal en el qual es falsificaven certificats de baptisme, proporcionant-los contactes amb llars catòliques i convents de tota la diòcesi per tal d'ocultar els nens. Encara es mantenia a l'Església l'antic costum de donar refugi als perseguïts o "acollir-se a allò que és sagrat". Mons. Rémond es va oposar públicament a les polítiques antisemites del règim de Vichy i va anar a camps d'internament de jueus, on va aconseguir l'alliberament d'uns quants d'ells. Altres catòlics també es van implicar en el rescat de jueus, com el frare caputxí Pierre-Marie Benoît, que va ajudar a escapar-se a 4.000 jueus i que va continuar la seva feina d'ajuda a Itàlia, o el pare Alexandre Glasberg, que va persuadir l'arquebisbe Gerlier per fundar un Comitè d'Assistència als Refugiats.

Fes un treball d'investigació sobre el pare Benoît, reconegut com a *Just entre les Nacions*. **Esbrina** com es diu la pel·lícula que explica la història de sor Helena Stundler, una Filla de la Caritat que va ajudar a escapar-se a més de dos mil presoners dels nazis al nord-est de França:

Hi ha molts joves al món que viuen en situacions de guerra... Els qui sobreviuen pateixen diverses conseqüències psicològiques i socials. En general, convertir-se en adult en contextos de gran violència representa un obstacle per a la maduració personal, que requereix un esforç educatiu i un acompanyament específic, especialment per a la reconstrucció de les capacitats relacionals i la superació dels traumes patits.

IL Sínode dels Bisbes sobre els Joves, 169

Diàleg judeocristià

El diàleg judeocristià és una prioritat a l'Església des del Concili Vaticà II: "L'Església no pot oblidar que ha rebut la Revelació de l'Antic Testament per mitjà d'aquell poble, amb qui Déu, per la seva inefable misericòrdia, es va dignar a establir l'Antiga Aliança" (NA 4). L'International Council of Christians and Jews (ICCJ) té la seu a Alemanya i reuneix organitzacions de diàleg judeocristià de 28 països. **Esbrina:** Quin famós filòsof va viure a la casa de la seu?

Ha amagat un jueu

Així defensa Joseph el Sr. Marcelier, col·laboracionista i profundament antisemita, tot i considerar-se "cristià". Amb un colpidor pla contrapicat podem veure la superioritat moral del Jo davant del Sr. Marcelier. A França hi havia valents que s'oposaven a l'ocupació nazi, una majoria "silenciosa" que mirava cap a un altre costat i nombrosos col·laboracionistes que van facilitar, per exemple, la batuda del Velòdrom d'Hivern el 16 i 17 de juliol, quan es van deportar fins i tot nens. Però és precisament a França on tenim un dels millors exemples de solidaritat cristiana de tot un poble. Els cristians protestants de Le Chambon-sur-Lignon, liderats pel seu pastor André Trocmé, van acollir tots i cada un d'ells jueus a casa seva. Com que tots col·laboraven, cap veí va denunciar els altres. Un d'ells va dir: "Com poden dir que som bons? Vam fer el que havíem de fer". En altres països ajudar un jueu estava castigat amb pena de mort. **Investiga i fes un treball** sobre la família Ulma, els membres de la qual han estat declarats *Justos entre les Nacions* i estan en procés de beatificació.

Un anunci als afores

Fes un cartell amb missatges contra el racisme i els prejudicis en la nostra societat, per defensar la dignitat de tot ésser humà.

- "Quan els nazis van venir a buscar els comunistes, vaig guardar silenci, perquè jo no era comunista.
 - Quan van empresonar els socialdemòcrates, vaig guardar silenci, perquè jo no era socialdemòcrata.
 - Quan van venir a buscar els sindicalistes, no vaig protestar, perquè jo no era sindicalista.
 - Quan van venir a buscar els jueus, no vaig dir ni una paraula, perquè jo no era jueu.
 - Quan finalment van venir a buscar-me, no hi havia ningú més que pogués protestar."
- (M. Niemöller)

Campeones

Una bossa de bales

Wonder

La cabaña

Mi mundial

Paddington 2

Se armó el belén

www.pastoraldejuventud.es/semanadecineespiritual

Una bossa de bales

Christian Duguay, 2017

Sinopsi

La pel·lícula relata la història real de dos germans jueus que han de canviar totalment de vida a la França ocupada pels nazis. Quan es promulguen les lleis antisemites i els jueus es veuen obligats a portar el distintiu de l'estrella de David, el seu pare tem el pitjor i els prepara per a la fugida, com ell ja havia hagut de fer de petit a Rússia. Per no fer sospitar, la família s'escapa cap a la zona no ocupada del sud de França de forma esglaonada, motiu pel qual ells aniran sols fins a Niça en un viatge ple de perills. La seva infantesa s'ha acabat i han de madurar molt ràpidament; encara que en el camí es troben amb persones que els ajuden, també hi ha enemics que aguaiten. Amb la motxilla i el cor carregat dels consells del seu pare viuran un viatge que no oblidaran mai.

Títol original: Un sac de billes. **Direcció:** Christian Duguay. **Guió:** Christian Duguay. Basat en la novel·la de Joseph Joffo. **País:** França. **Gènere:** Drama. **Fotografia:** Christophe Graillet. **Durada:** 110 minuts. **Distribuidora:** A Contracorriente Films. **Intèrprets:** Dorian Le Clech, Batyste Fleurial, Patrick Bruel, Elsa Zylberstein, Christian Clavier. **Qualificació per edats:** No recomanada a menors de 12 anys.

Cinema i shoà

Segurament has vist pel·lícules sobre l'Holocaust al cinema o a la televisió. *Holocaust* és una paraula amb arrels gregues que fa referència a la persecució i destrucció sistemàtica de jueus europeus en mans dels nazis. Últimament es prefereix parlar de *shoà*, paraula hebrea que significa "catàstrofe". La majoria de les pel·lícules famoses sobre la *shoà* estan basades en novel·les, diaris o històries reals, com *Una bossa de bales*. D'entre totes aquestes pel·lícules, **senyala** quines estan basades en novel·les o diaris. **Dialoguem:** N'has vist alguna? Has llegit algun dels llibres?

- La llista de Schindler (1993)
- El pianista (2002)
- El noi del pijama de ratlles (2008)
- La redada (2010)
- El diari d'Anna Frank (2016)
- Una bossa de bales (2016)

ORGANITZA:

COL-LABOREN:

SEUS: Albacete, Almería, Astúries, Àvila, Barcelona, Bilbao, Burgos, Cadis, Calahorra–Logronyo, Canàries, Cartagena, Ciudad Real, Conca, Galícia, Getafe, Huelva, Lleó, Lleida, Madrid, Màlaga, Mallorca, Menorca, Oriola–Alacant, Palència, Pamplona–Tudela, Salamanca, Sant Sebastià, Sant Feliu de Llobregat, Sevilla, Sigüenza–Guadalajara, Tarragona, Tenerife, Terrassa, Toledo, Tortosa, Urgell, Valladolid, Vic, Vitoria, Zamora, Saragossa.

En deien pogroms

"Us explicaré una cosa que ens va passar a l'avi Jacob i a mi. Fa molt temps, a Rússia, als nostres pobles hi va haver revoltes contra els jueus. En deien pogroms. Es feia difícil quedar-se i el meu pare va venir a parlar amb mi i em va dir que havia de marxar per tal de salvar la vida. I això és el que vaig fer." Roman Joffo explica als seus fills com va haver de fugir de petit des de Rússia per culpa dels pogroms, perquè entenguin que ara els toca a ells fugir davant l'amenaça nazi. Els jueus van patir pogroms en diferents èpoques i països, però van constituir un fenomen massiu especialment al sud de Rússia, on l'antisemitisme estava molt difós. A Alemanya un dels més coneguts va ser la nit del 9-10 de novembre de 1938, conegut com a *Kristallnacht* (Nit dels Vidres Trencats). A Jedwabne, Polònia, van ser els veïns mateixos els qui van acabar amb els centenars de veïns jueus abans que arribés la Gestapo, el 10 de juliol de 1941, fet que evidencia el fort sentiment antisemita d'una part de la població d'Europa de l'Est. Roman Joffo se sentia segur a París, però, després de l'ocupació nazi, França estava dividida en la zona ocupada pels

La culpa la tenen els jueus?

"La culpa de la guerra la tenen els jueus", diu l'oficial de les SS a la perruqueria. El mateix li diuen a l'escola al Joseph, afegint-hi: "Vau ser vosaltres els qui vau crucificar Jesús", "Mira com ho nega amb la seva nàpia de jueu". I és que la propaganda nazi s'expandia per tot Europa. Cada dia els germans passaven per davant d'un cartell amb la imatge distorsionada d'un jueu amb un nas enorme i aguilenc on posava: "El jueu intentant apoderar-se del món". El Joseph ens explica a la novel·la com el seu pare li va explicar els motius pels quals havien de fugir, ja que els alemanys eren cada vegada més durs amb els jueus: "Primer va ser el cens, el cartell de la perruqueria, les visites, avui l'estrella groga, i demà ens detindran. Per tant, cal fugir". El racisme sempre s'inventa excuses i motius per discriminar i perseguir el qui és diferent. **Dialoguem:** Creus que vivim en una societat racista? Contra qui tenim prejudicis avui dia?

alemanys, la zona "lliure" sota el règim de Vichy i una àrea sota control italià. Els jueus de França van procurar salvar-se fugint cap al sud, especialment després de la batuda contra els jueus de París el juliol de 1942. **Escriu** el significat d'aquestes paraules clau per a la comprensió de la pel·lícula i de l'època històrica:

Pogrom: _____

Antisemitisme: _____

La solució final: _____

Les SS: _____

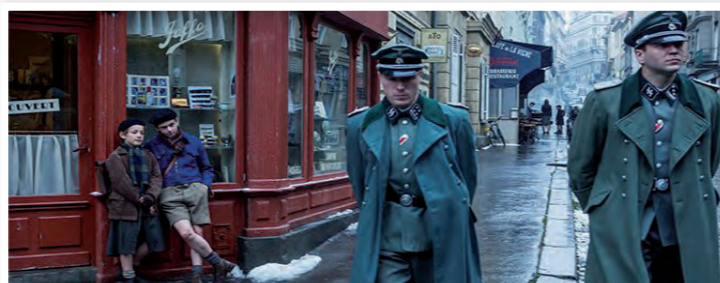
La Gestapo: _____

La Resistència: _____

Ídix (yiddish): _____

Circumcisió: _____

Busca l'obra *Crucifixió blanca* (1938), del pintor jueu Chagall, considerada com a "art degenerat" pels nazis, i explica què representa l'escena: _____

Sabies que...?

Durant l'ocupació nazi els jueus havien de portar de forma visible una estrella de David de tela groga al costat esquerre del pit, cosida a la roba. En el seu interior hi havia escrita la paraula "jueu". Aquesta pràctica de segregació té l'origen en l'Edat Mitjana, en què ja algunes autoritats musulmanes i cristianes l'ordenaven.

Personatges i valors

Assenyalat dos o tres valors o qualitats que posseïxin els personatges. Poden ser positives o negatives. **Dialoguem:** Com evoluciona el Joseph durant la pel·lícula?

Joseph: _____

Maurice: _____

Roman: _____

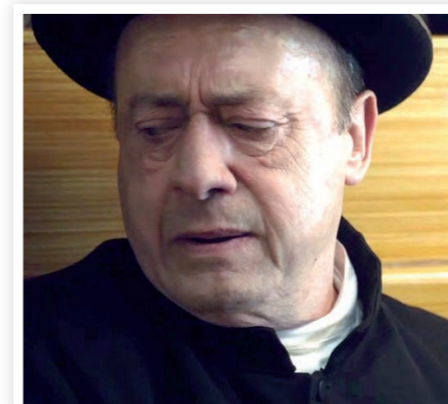
Sr. Mancelier: _____

Doctor Rosen: _____

Rector de Dax: _____

Rector de La Buffa: _____

Valentia, sacrifici, fortalesa, egoisme, responsabilitat, intolerància, solidaritat, humilitat, orgull, racisme, resiliència, empatia...

Frases per dialogar

Qui diu aquestes frases? Per què?

_____ : "És millor rebre una bufetada que faci mal que no pas morir per por de rebre'n una."

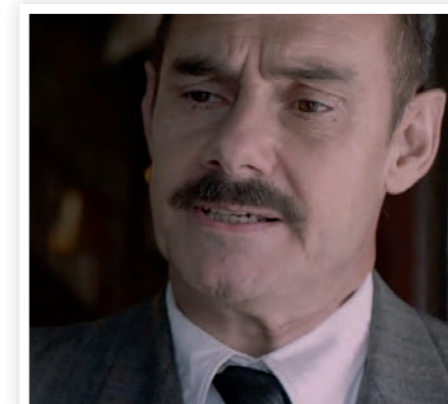
_____ : "S'ha de mirar cap endavant i no mirar enrere."

_____ : "Mentre hi hagi esperança no ens rendirem."

_____ : "Si segueixes lluitant i prems la vida dins del puny te'n sortiràs."

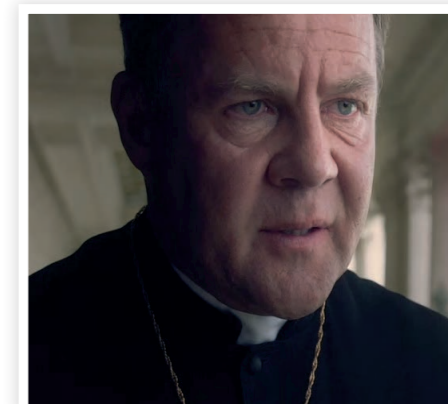
_____ : "Una vegada em vas dir que quan mor un home de bé, s'il·lumina una estrella del cel."

_____ : "Jo sé el que significa marxar, en la meua família tots han hagut de marxar."

S'ha acabat la infantesa

El Joseph i el seu germà vivien feliços amb la seva família a París. Però després de l'ocupació nazi les restriccions per als jueus van posar en evidència el pla de Hitler. El seu pare ja havia viscut quelcom de semblant en la seva infantesa i amb només set anys havia hagut de fugir i buscar-se la vida. La història es repeteix i el Jo, de 10 anys, sent que també s'ha acabat la seva infantesa i s'ha perdut la innocència quan l'insulten a l'escola i s'ha d'escapar amb el seu germà a la "zona lliure". Comença a descobrir el mal que hi ha en el món, encara que també descobrirà que hi ha persones bones que li oferiran la seva ajuda a Dax, Niça o Rumilly Haute-Savoie. **Dialoguem:** Per què creus que conserva la bala gastada i s'hi aferra?

Camps de trànsit, concentració i extermini

"Exterminarem aquestes rates; per molt que s'amaguin als seus caus, passaran per l'adreçador", diu el fill del Sr. Mancelier. I així ho estaven fent en els camps de concentració i d'extermini. Però aquells camps no eren només per a jueus. També hi moriren opositors polítics, gitanos, homosexuals, testimonis de Jehovà o sacerdots catòlics. El primer camp de concentració nazi va ser Dachau, inaugurat el 1933, només dos mesos després de l'ascensió de Hitler al poder. Al principi tenia només dos barracons, però a partir de 1941 hi van construir forns crematoris i una cambra de gas. També hi havia camps de trànsit, on feien la primera tria de presos, camps de treballs forçats, camps de presoners de guerra i camps d'extermini, aquests últims situats a Polònia amb l'única finalitat de l'assassinat sistemàtic massiu amb gas de tothom que hi arribava. Però els nazis també van afusellar centenars de milers de persones a través dels *Einsatzgruppen* quan van envair la Unió Soviètica el 1941. La família del Joseph va patir l'internament en camps. El Roman va ser deportat en el comboi núm. 62 a Auschwitz el novembre de 1943 i no va tornar mai.

L'Anna, l'Albert i el Henri Joffo van ser detinguts mentre fugien i van ser detinguts a Drancy l'abril de 1944, encara que per manca de trens es van deslliurar de la deportació a Auschwitz. L'amic algerià del Jo i el Dr. Rosen també van ser deportats des de Niça. **Investiga i assenyalat** quin tipus de camp és:

Camp de trànsit	▶	◀	Auschwitz I
Camp de concentració	▶	◀	Treblinka
Camp d'extermini	▶	◀	Ravensbrück
Camp de treballs forçats	▶	◀	Drancy